

Påskens dagar och seder

Påskan föregås av fastlagen som är de tre första dagarna innan de fyrtio fastedagarna tar vid enligt den kristna läran. Först kommer **fastlags-söndagen**, förr ibland kallad fläsk-söndag eller köttisöndag då det var den sista dagen man fick äta kött. **Carnevale** betyder **utan kött** och karnevaler är det på många håll i världen innan fastan inträder.

Sedan kommer **blå måndag** till åminnelse av risningen som man förr skulle utföra. Härifrån stammar seden med påskris som vi numer pryder på olika sätt, till exempel med fjädrar eller ägg. Långt tillbaka kunde blå avse färgen svart som är sorgens färg. På blå måndagen kläddes kyrkorummet i svart.

Tredje dagen i fastlagen är **vita tisdagen**, en ålderdomlig benämning på fettisdagen men

som också används på tisdagen i stilla veckan. **Fettisdagen** (även kallad svarta tisdag eller stinnkaketisdag) är dagen som vi kan börja äta semlor om vi upprätthåller traditionen.

Det är sista chansen att äta upp sig inför fastan som börjar med onsdagen som kallas **askonsdag**. Askonsdag för att man i den tidiga kristna historien klädde sig i säck och strödde aska i håret. Askonsdagen infaller 46 dagar före dymmelonsdagen i stilla veckan och inleder fastan.

Påskens dagar

Dymmelonsdagen kallas så för att dymmel var en träkläpp som ersatte kläppen av metall i kyrkklockan. Från och med den här dagen fick man inte ringa i kyrkklockorna. Jämför engelskans ord för stum – dumb.

Ingers tankar

Skärtorsdagen var dagen då Jesus instiftade nattvarden, då han åt den sista måltiden med sina lärjungar. Den natten blev han förrådd av Judas och gripen av romerska soldater. Enligt den romersk-katolska kyrkan är skärtorsdagen en reningsdag. Ordet **skär** härstammar från ett fornnordiskt ord som betyder **ren**.

I folktron har skärtorsdagsnatten kommit att förknippas med natten då häxorna begav sig till Blåkulla för att fira häxsabbat med djävulen. Ett långt hopp till nutidens barn som klär ut sig till påskkärringar och hoppas på att få godis för sina små hemritade påskkort. Påsksmällarna har sin uppkomst i seden att skrämma bort häxor och annat oknytt.

Långfredagen är en sorgens dag i den kristna världen eftersom Jesus korsfästes då. När jag var barn var allt stängt på långfredagen. Man fick inte roa sig på något sätt. Det var en l-å-n-g dag.

Ända till 1969 var det förbjudet att anordna offentliga nöjeställningar på långfredagen. Historiskt sett skulle man äta salt fisk denna dag.

Påsk är annars en större mathelg än julen tycker jag och **påskaftonens** bord är minst lika omfattande som ett julbord. Förr i världen var det så tydligt, då fick man tillgång till ägg och det fanns lamm att slakta. Våren är på gång och träden knoppas. De första späda lökväxterna har tittat upp. Flyttfåglarna börjar komma och deras kvittrande hörs från träd och buskar. En hoppfull tid.

På **påskdagen** uppstod Jesus från de döda. Livet återkommer och det är höjdpunkten i det kristna påskfirandet. Färgen i kyrkorna ändras från lila till vitt och på altaret lyser påskliljorna. En glädjens dag med det godas seger över det onda. I kyrkorna ljuder glädjehymner och påskkantater.

Annandag påsk brukar vara en dag med mer profana festligheter.

Inger Klintberg Danielsson 24-03-24

Hur årets påsk gestaltar sig återstår att se.

I Jerusalem lär kriget göra sig påmint och väldigt många människor kommer inte att kunna fira den största av kristendomens högtider.

